

ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΟΛΓΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ

Σεπτέμβριος 2018

Περίληψη Διδακτορικής Διατριβής

Η ίδρυση μιας πλήρως ανεπτυγμένης κεντρικής τράπεζας στην Ελλάδα μεταξύ Μαΐου 1927 και Μαΐου 1928 αποτέλεσε κεντρικό σημείο του προγράμματος σταθεροποίησης της χώρας που εκπόνησε η Δημοσιονομική Επιτροπή της Κοινωνίας των Εθνών.

Πριν από το 1928, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος λειτουργούσε ως κεντρική τράπεζα, ενώ ταυτόχρονα ήταν η μεγαλύτερη και ισχυρότερη εμπορική τράπεζα της χώρας. Υπό την πίεση της Κοινωνίας των Εθνών, η Διοίκησή της αντιμετώπισε την πρόκληση να τη μετατρέψει σε μια πλήρως ανεπτυγμένη κεντρική τράπεζα αποβάλλοντας όλες τις δραστηριότητες που βρίσκονταν στο πεδίο των εμπορικών τραπεζών. Αντ' αυτού επέλεξαν η Εθνική Τράπεζα να διατηρήσει τις εμπορικές της δραστηριότητες και να ιδρυθεί μια νέα πλήρως ανεπτυγμένη κεντρική τράπεζα.

Η παρούσα διατριβή διερευνά τις αρμοδιότητες της Εθνικής ως κεντρική τράπεζα καθώς επίσης και τις εμπορικές της δραστηριότητες από τη θέσπιση του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου το 1898 έως την *de jure* σταθεροποίηση της δραχμής το 1928. Εξετάζει τα ακόλουθα ερωτήματα: γιατί η Εθνική Τράπεζα δεν ήταν σε θέση να μετατραπεί σε μια πλήρως ανεπτυγμένη κεντρική τράπεζα με δική της πρωτοβουλία ακολουθώντας μια πορεία παρόμοια με αυτή που περιγράφει η υπόθεση της 'φυσικής εξέλιξης'; Γιατί ήταν τόσο σημαντικές οι εμπορικές εργασίες για την Εθνική Τράπεζα που τελικά επέλεξε να διατηρήσει αυτή την πτυχή των δραστηριοτήτων της όταν πριν από το 1927 είχε τόσο σκληρά περιφρουρήσει τα προνόμιά της ως εκδοτική τράπεζα;

Υποστηρίζεται ότι ο τρόπος με τον οποίο οι διοικητές της Εθνικής Τράπεζας συνδύαζαν τις αρμοδιότητες μιας κεντρικής τράπεζας με τις εμπορικές τραπεζικές εργασίες ήταν αυτός που διασφάλισε και διατήρησε την οικονομική ευρωστία και κατά συνέπεια τη φήμη της Εθνικής καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας της ως εκδοτική τράπεζα.

Η χρηματοοικονομική θέση της Εθνικής Τράπεζας προστατεύτηκε επίσης από τον συντηρητικό και αποφεύγοντα τον κίνδυνο τρόπο με τον οποίο ασκούσε τις εμπορικές της δραστηριότητες. Η οικονομική ευρωστία της Εθνικής βασιζόταν στην ισχύ της στην αγορά και στην ικανότητά της να επιλέγει υψηλής ποιότητας περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που είχαν ως αποτέλεσμα τη διαρκή κερδοφορία και φερεγγυότητά της. Η ποιότητα των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού της ήταν πιο σημαντική για τους διοικητές της από τη μεγιστοποίηση των κερδών αυτή καθαυτή.

Μελετάται επίσης ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόστηκε η μεταρρύθμιση στο κεντρικό τραπεζικό σύστημα της χώρας. Αξιολογούνται οι στόχοι και οι λειτουργίες της νέας κεντρικής τράπεζας καθώς και η οικονομική της θέση όταν άνοιξε για πρώτη φορά τις πόρτες της. Υποστηρίζεται ότι το καταστατικό της Τράπεζας της Ελλάδος βασιζόταν στις αρχές λειτουργίας των κεντρικών τραπεζών που προωθούσε η Τράπεζα της Αγγλίας και εστίαζε στη μακροοικονομική λειτουργία μιας κεντρικής τράπεζας καθώς και στο ρόλο της ως τράπεζας της κυβέρνησης.

Η διατριβή αυτή ρίχνει επίσης φως στην περίπλοκη σχέση που δημιουργήθηκε μεταξύ των ελληνικών κυβερνήσεων και των ξένων εποπτικών αρχών μεταξύ της θέσπισης του Διεθνούς

Οικονομικού Ελέγχου το 1898 και της σταθεροποίησης της δραχμής το 1928. Επιπλέον, εξετάζονται οι όροι που συνόδευσαν την έκδοση κρατικών δανείων διάσωσης στα τέλη του 19ου αιώνα και στη δεκαετία του 1920. Η επιρροή που άσκησε η διεθνής οικονομική παρέμβαση στις νομισματικές μεταρρυθμίσεις στη χώρα καταδεικνύεται ξεκάθαρα. Υποστηρίζεται ότι οι νομισματικές εξελίξεις στην Ελλάδα μεταξύ 1898 και 1928 φανερώνουν την πολιτική οικονομία της εποχής καθώς και τις ιστορικές συνθήκες. Οι νομισματικές μεταρρυθμίσεις διαμορφώθηκαν από τους στόχους της Εθνικής Τράπεζας και τους περιορισμούς υπό τους οποίους λειτουργούσε και όχι από εξωτερικές παρεμβάσεις. Αυτά τα συμπεράσματα βοηθούν να κατανοήσουμε το γιατί οι ελληνικές κυβερνήσεις αγωνίστηκαν ανεπιτυχώς να εφαρμόσουν τις εκτεταμένες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που απαιτούσαν οι δανειστές τους από το 2010 και μετά, με αποτέλεσμα η χώρα να βιώσει μια βαθιά και παρατεταμένη οικονομική ύφεση.